

Економіка,
Державне регулювання економікою.
Прищенко Наталія Анатоліївна.

Одеський державний економічний університет.

Кафедра економіки та управління національним господарством.

СПОСОБИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ЖКГ

Серед способів фінансування потреб житлово-комунальної сфери можемо виділити:

- кошти населення;
- кошти небанківських фінансових установ;
- кошти кредитних установ;
- кошти державного та місцевих бюджетів;
- кошти приватних підприємств.

Залучення приватного сектору, на нашу думку, є найбільш ефективним. Обґрунтуємо нашу точку зору.

Що стосується, виділеного нами, першого напрямку фінансування потреб ЖКГ, то він може бути розглянутий через призму соціально-економічного стану в якому знаходиться наша держава, для якого нажаль характерними є проблеми бідності, низького рівня життя та платоспроможності населення. Кризові явища, які є характерними для життя нашої держави в останні роки, посилили тенденції які негативно вплинули на всі сфери функціонування суспільства. Низький рівень показників соціального розвитку, а саме кількість зайнятих у всіх сферах економічної діяльності, кількість безробітних, середня і мінімальна заробітна плата, середня і мінімальна пенсія, прожитковий мінімум, доходи населення, розміри державної соціальної допомоги найбільш незахищеним верствам населення, показники здоров'я і освіти, демографічна криза і те, що більшість населення нашої держави є соціально не захищеною і, як наслідок, досить низький рівень життя, є передумовою можливого соціального вибуху.

Сьогодні к найбільш важливим питанням, відносяться проблеми бідності населення, від вирішення яких залежатиме забезпечення сталого економічного розвитку та підвищення добробуту людей.[1,с.39]. Так, наприклад, показник забезпеченості населення житлом, в середньому на одного жителя становив в 2002 році 21,3 м² і перевищував аналогічних показник 2001 року на 1,4 %. Найнижча забезпеченість житлом була у м. Києві, найвища в Чернігівській – 27,8 м², Житомирській – 26,7 м², Вінницькій – 29,3 м² областях. Низьким залишається і благоустрій окремих видів житла. Житловий фонд України досяг на початок 2002 року – 1031,7 млн. м² загальної площі, але 60 % його за рівням благоустрою не відповідає не тільки міжнародним стандартам, а й сучасним вітчизняним вимогам. Тільки 20 % сіл мають каналізацію та природний газ. У перспективі все житло повинно мати холодне та гаряче водопостачання, каналізацію, центральне опалення. Оплата праці не забезпечує відповідних умов життя, і основна частина населення України вимушена, не жити, а виживати. Дуже гострими є проблеми бідності сімей з дітьми.

Нагромадженні у суспільстві проблеми пов'язані з рівнем та масштабами бідності, свідчать про неефективну політику, яка проводилася з цих питань, в останні роки, нашою державою. З огляду на це, можемо зробити висновок, що на сьогодні населення України, при ситуації яка склалась з цих питань, не може бути джерелом інвестицій, яке дозволило б вирішити проблеми житлово-комунального сектору.

Сьогодні в Україні склалася ситуація, за якої небанківські фінансові установи (страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інвестиційні фонди та компанії, кредитні спілки, лізингові та факторингові компанії, ломбарди) не відіграють тієї позитивної ролі в економіці, якої від них можна було б очікувати.

Їх участь у фінансовому посередництві практично не помітна. У всьому світі небанківські фінансові установи є потужним джерелом інвестицій в економіку. Проте в Україні ресурси цих інститутів поки що значно поступаються ресурсам комерційних банків, в наслідок чого в багатьох

випадках саме банки виступають засновниками страхових компаній та недержавних пенсійних фондів, а також є основними кредиторами інших фінансових установ. Світовий досвід переконує, що за участі небанківських фінансових установ вдається невілювати деякі з негативних наслідків малозабезпеченості більшої частини населення. Незаможні люди не мають великих заощаджень. Однак їх сукупні збереження можуть досягти значних сум [2, с. 145].

Загалом, у 2005 році сумарні активи небанківських фінансових установ становило близько 10% активів усіх українських фінансових посередників, для порівняння – у США цей показник становить 64%.

В деяких випадках небанківські установи працюють більш ефективно ніж банки, оскільки можуть надавати кредити швидше, за нижчими ставками і з спрощеними процедурами. Небанківські фінансові установи можуть фінансувати і довгострокові інвестиційні проекти. Тому такі установи можуть конкурувати з банками у сферах зі строком окупності проектів у десятки років.

Вагомим чинником зростання довіри до небанківських фінансових установ може бути створення суспільно позитивного іміджу навколо них.

Не дивлячись на певні позитивні моменти в використанні такого джерела фінансування потреб житлово-комунального сектору економіки, можемо зробити висновок, що його застосування, в умовах які склалися, є передчасним.

Залучення ресурсів кредитних установ, в якості джерела фінансування потреб підприємств житлово-комунального сектору, також, на сьогодні пов'язано з деякими проблемами. Які зокрема стосуються особливостей вітчизняного кредитного сектору. Характерними ознаками якого є:

- його ризиковий характер та обмеженість, що зменшує можливість отримання підприємствами необхідних кредитних ресурсів;
- не вигідні для підприємств кредитні відносини, оскільки кредитні інститути віддають перевагу отриманню односторонньої вигоди при

реалізації кредитних відносин, що змушує позичальників здійснювати пошук альтернативних способів залучення позикових ресурсів [3, с. 108];

- досить високий рівень дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств ЖКГ.

Банківські кредити є одним із найпоширеніших способів залучення довгострокових позикових ресурсів у розвинутих країнах. В українській економіці можемо спостерігати зовсім протилежне. Кредитні установи віддають перевагу стратегії задоволення короткотермінових потреб позичальників у кредитних ресурсах, що стримує їх у здійсненні довготермінових потреб. Кредитування ж державних підприємств взагалі ускладнюється у зв'язку з неможливістю продати їхнє майно, якщо взяти його в заставу. Такі перешкоди змушують банки підвищувати відсоткові ставки як страхування від ризиків.

З огляду на обмеженість ресурсів державного бюджету можливість фінансування цієї сфери, за рахунок його коштів, також дуже невелика. Динаміка економіки цього року характеризується скороченням виробництва у провідних галузях, низькими темпами зростання ВВП. Погіршується фінансовий стан на підприємствах і організаціях. – 38 відсотків лише за січень – травень 2006 року мали збитки на 11, 1 млрд. грн., що в 1,6 разу більше ніж у попередньому році [4, с. 11]. Складні бюджетні проблеми мають місцеві органи влади. Із 27 регіонів бюджетну потребу в коштах на заробітну плату працівників бюджетної сфери задовольнили лише 10 регіонів, а асигнування на проведення розрахунків за енергоносії – 12 регіонів. Є небезпека, державний бюджет не отримає запланованих доходів, а видатки таким чином, не будуть належним чином профінансовані. Динаміка й обсяги мобілізації доходів бюджету України на душу населення свідчать про те, що їхній рівень менший за рівень у Республіки Білорусь майже у двічі і в Російській Федерації – відповідно у тричі.

Наразі для України, оптимальним є варіант змішаного фінансування з бюджетних та приватних джерел. Причому подібне співвідношення між

засобами держави та інвестиціями приватних суб'єктів, має змінюватись у бік поступового зменшення частки державних витрат.

Конкурентні засади є необхідними оскільки, коли такі умови не будуть створені підприємства ЖКГ можуть зловживати своїм монопольним становищем порушуючи при цьому права всіх учасників ринку. Ми не можемо погодитися з думкою, про те, що підприємства житлово-комунального комплексу повинні залишатися виключно у державній власності, оскільки з одного боку, як свідчить досвід минулих років, директивний тиск на них не міг вирішити проблеми, якщо він не відбувався паралельно з іншими позитивними перетвореннями в цій сфері, а з іншого навіть, якщо будуть залучені приватні структури у комплекс, це ні в якому випадку не призведе до втрати галузю своїх об'єктивних переваг. Зокрема мова йде про явище яке зветься «ефект від масштабу» при якому витрати в розрахунку на одиницю продукції знижуються одночасно із зростанням обсягу пропозиції.

Цікавим уявляється той факт, що у світовій практиці традиційна державна форма власності на об'єкти ЖКГ поступово втрачає свою пріоритетність. В теперішній час все більшою стає кількість фірм, які діють на базі змішаної форми власності, або експлуатуються приватними фірмами. Що до нашої країни, то і Україна в умовах відсутності інвестицій в галузь та гострої обмеженості обігових коштів підприємств, повинна звернутися до приватного капіталу з тим щоб підвищити ефективність господарювання таких підприємств.

Таким чином можемо зробити висновок, що процес залучення приватного сектору в сферу ЖКГ за умов які склалися є необхідним.

Література:

1. Ліанова Е. М. Складові добробуту і бідності // Соціальний захист. – 2004. - №5. – с. 39.
2. Сідельник О. Залучення заощаджень населення небанківськими фінансовими установами. // Регіональна економіка. – 2006. - №3. – с. 144-148.
3. Бодаковський В.Ю. Проблеми залучення кредитних ресурсів вітчизняними підприємствами. // Фінанси України. – 2005. - №1. – с. 108.
4. Каленський М.М. Доходи державного бюджету як дзеркало економіки держави. // Фінанси України. – 2006. - №9. – с. 11.

Відомості про автора

Прищенко Наталія Анатоліївна

Домашня адреса: місто Одеса, вул. Терешкової, буд. 30 кв. 22.

Код міста: 0482, дом. тел. 715-45-62

Місто роботи: Одеський державний економічний університет, кафедра економіки та управління національним господарством.

Посада: викладач.

Тези надіслати на домашню адресу.